

De yngste barnas medvirkning og undring

Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?

Martine Engene Hovden

[kandidatnummer: 30]

Bacheloroppgave

[BHBAC3990]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
1.1 Beskrivelse av tema og valg av problemstilling	3
1.2 Oppgavens disposisjon	4
2.0 Teori.....	5
2.1 Hva er undring?	5
2.2 Perspektiver på undring	5
2.3 Medvirkning	6
Medvirkning og lek.....	7
Kommunikasjon og medvirkning	8
2.4 Anerkjennelse	8
2.5 Voksenrollen.....	9
3.0 Metode	11
3.1 Kvalitativ metode	11
3.2 Observasjon som metode.....	11
3.3 Planlegging av datainnsamling	12
3.4 Gjennomføring av observasjon.....	13
3.5 Analysearbeid	14
3.6 Kvalitetsvurdering	15
3.7 Etske retningslinjer	16
4.0 Presentasjon av funn og drøfting.....	17
4.2 Funn og drøfting av observasjoner i lys av teori	17
4.2.1 Tema: Støtte i barns lek	17
4.2.2 Tema: Anerkjennelse av barnets undring	20
4.2.3 Tema: Voksnes posisjon i lek	22
4.2.4 Tema: Anerkjennelse av sanseopplevelse.....	24
5.0 Avslutning	27
Referanser	29
Vedlegg	31
Vedlegg 1: Informasjon- og samtykkeskjema til ansatte.....	31
Vedlegg 2: Informasjon- og samtykkeskjema til foreldre	34

1.0 Innledning

1.1 Beskrivelse av tema og valg av problemstilling

Undring er et begrep vi finner i FNs barnekonvensjon, barnehageloven og rammeplanen. Dette viser til at barnehager er pålagt å tilrettelegge og gi rom for barns undring i barnehagehverdagen. Derfor har de ansatte et ansvar for å oppdage og møte barnas undring, tanker og uttrykk på en god måte. I rammeplanen står det at personalet skal «støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Det rammeplanen sier om undring her går hånd i hånd med barns medvirkning. Personalet skal oppdage og støtte det barna selv blir opptatt av og undrer seg over. Barn har ikke like mange erfaringer som oss voksne. De lur på og undrer seg over hvordan verden og ting fungerer. Derfor er det viktig at de voksne har evnen til å se verden gjennom barnas øyne og møte undringen med en nysgjerrig og anerkjennende holdning.

De siste 20 årene har barnehagen forandret seg mye. Barnehagene har blitt større, åpningstidene lengre og barna har lengre dager enn før. Gjennomsnittsalderen for oppstart i barnehagen har også sunket, ettersom stadig flere ett- og toåringer starter i barnehagen. I september 2023 manglet det nesten 2600 barnehagelærerårsverk, for å oppfylle barnehagelærernormen. Grunnbemanningen er for liten og i tillegg er barnehagen blant arbeidsplassene i det norske samfunnet med mest sykefravær. Dette går utover barna, og særlig de yngste, som er avhengig av å ha trygge, kjente ansikt som har rett kompetanse. Med svak bemanning risikerer vi blant annet at barns ønsker, interesser og behov ikke fanges opp eller følges opp på hensiktsmessige måter (Utdanningsforbundet, 2023). Dette sier noe om hvor sårbare de yngste barna blir, dersom de ikke har trygge og kompetente voksne rundt seg, med kunnskap om hvordan de skal møte dem.

I løpet av årene i barnehagelærerutdanningen har jeg selv kommet over flere undringssituasjoner med barn. Gjennom min fordypning har jeg særlig blitt opptatt av temaet undring. Noe som særlig har vekket interesse hos meg er de yngste barna, hvordan de undrer seg og hvordan de voksne kan møte dette. Jeg har kommet over situasjoner der barna har blitt møtt av gode voksne som ser forundringen gjennom barnas øyne og blir oppmerksomme på hva barna interesserer seg for. Derimot har jeg også sett at undringen ikke blir oppdaget eller

møtt. Jeg har reflektert over meg selv i møte med barns undring og blitt mer bevisst i løpet av utdanningen.

Jeg vil trekke fram en hendelse fra en småbarnsavdeling som jeg har reflektert over:

Klara på 2 år satt ved bordet og pusla. Klara mista en brikke på gulvet og virka å bli overrasket og fascinert over det som skjedde, fordi hun så lenge på brikken som lå på gulvet. En ansatt plukka opp brikken og la den på bordet. Da tok Klara brikken, snudde seg på stolen og slapp den ned igjen. Da sa den voksne: «Jamen Klara vi trenger ikke kaste brikkene på gulvet da, de skal ligge på bordet».

I etterkant har jeg tenkt over denne situasjonen. Jeg vet med meg selv jeg har sagt og gjort noe lignende i en slik situasjon. Jeg har tenkt over om barnet kunne bli møtt annerledes og heller blitt anerkjent for sin undring. Det har også fått meg til å tenke over at det er viktig å stoppe opp i situasjonen og se om barnet ønsker å fortelle om noe de syns er fascinerende. Jeg undret meg over denne situasjonen, hvordan man kan anerkjenne og møte det barna syns er spennende og særlig de yngste barna som bruker mange måter å uttrykke seg på. Derfor har jeg opparbeidet en interesse for de yngste barnas undring og medvirkning, og vil derfor utforske og få mer kunnskap om dette.

På bakgrunn av dette endte jeg med problemstillingen:

«Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?»

1.2 Oppgavens disposisjon

Oppgaven er strukturert i 5 hovedkapitler; innledning, teori, metode, funn/drøfting og avslutning. I kapittel 2 om teori vil jeg gjøre rede for relevant teori og begreper knyttet til problemstillingen. I kapittel 3 om metode gjør jeg rede for hvilken metode jeg har brukt og ulike valg jeg har gjort i forbindelse med valgt metode og innsamling av data. Jeg beskriver også der hvordan jeg har gått frem i arbeidet med oppgaven. Videre i kapittel 4 presenterer jeg funn og drøfting i lys av teori fra kapittel 2. For å få en sammenheng har jeg valgt å presentere funn og drøfting i samme kapittel. Avslutningsvis vil jeg i kapittel 5 gi en oppsummering av oppgaven og svare på problemstillingen.

2.0 Teori

2.1 Hva er undring?

Begrepet undring kan bli definert på flere måter, fordi det kan være mange forskjellige oppfatninger av hva undring er eller kan være. Det er derfor viktig å gå nærmere inn på hva undring er og perspektiver på undringen. Ifølge Amundsen innebærer begrepet undring et bredt spekter av betydninger. I det daglige brukes gjerne begrepet undring med det å lure på noe (2013, s. 13). Begrepene undring og nysgjerrighet brukes ofte om hverandre, men er det en forskjell der? Nysgjerrighet innebærer en sterk vilje til å forstå fenomener ved å analysere og bryte dem ned til enkeltdeler. Undring derimot handler om å reflektere over hvordan disse individuelle delene passer sammen i en større sammenheng, og gjennom dette søker vi en helhetlig og harmonisk forståelse av verden. Mens undring fører til innsikt, fører nysgjerrighet ofte til viten (Amundsen, 2013, s. 14).

Barns undring har flere modaliteter og uttrykkes gjennom ulike væremåter. Reggio Emilia pedagogene sier at barn har «hundre språk», altså barn har flere undringsspråk: verbalt, estetisk, lekende og kroppslig. Ofte blir flere av disse modalitetene uttrykt samtidig (Amundsen, 2013, s. 105). Barn uttrykker undringen ofte i stor grad kroppslig og gjennom gester. Særlig er disse kroppslige gestene noe ett- og toåringene bruker (Amundsen, 2013, s. 169.) Vi er kroppene våre, og erfaringer, handlinger og meninger vi skaper gjennom dem, er basert på vår kroppslige involvering i verden. Den mest grunnleggende måten å erfare på er gjennom kroppen og sansene våre (Amundsen, 2013, s. 172).

2.2 Perspektiver på undring

Undring kan ses fra ulike perspektiver, som jeg nå skal gjøre rede for. Undring kan betraktes som en emosjonell erfaring, og er en av de viktigste emosjonene hos oss mennesker. Undring refererer til følelsen av nysgjerrighet og fascinasjon som oppstår når vi blir trukket mot å utforske noe. Disse følelsene motiverer ikke bare tankene, men også måten vi oppfatter verden på og hvordan vi handler i den (Amundsen, 2013, s. 17-18).

Undring kan ses ifra et fenomenologisk perspektiv. Fenomenologi er en systematisk undersøkelse av subjektets perspektiv og betegnes som bevissthetsfilosofi, og viser genuint til det subjektive. Fenomenologien har fått en aktualitet i dagens barnehageforskning, ved at

forskere ønsker å gripe barneperspektivet. Interesse henger tett sammen med undring og overlapper med andre menneskelige egenskaper, som nysgjerrighet, ønsket om å utforske og indre motivasjon. Det som gjør interesse så fascinerende er hvordan den stimulerer og motiverer sinnet, som igjen inspirerer til undring (Amundsen, 2013, s. 20). Dette henger tett sammen med barns medvirkning, fordi barns tanker og interesser skal bli hørt og anerkjent.

Undring kan også blir sett fra et filosofisk perspektiv. Undring har en filosofisk dimensjon som strekker seg tilbake i historien, hvor Aristoteles og Platon mente at undring var en forutsetning for å filosofere, som bidrar til å forstå ting bedre. De hadde litt ulike syn på undring og filosofi. Platon fokuserte på hva som skaper undring, men Aristoteles så på personen som undrer seg. For Aristoteles var undring et verktøy for å forstå naturen, mens Platon hevdet at visdom lå i erkjennelsen av den virkelige verden (Amundsen, 2013, s. 22-24). Med andre ord kan filosofisk undring ses fra flere sider. Det kan være noe rundt oss som vekker en følelse av undring som vi ønsker å utforske. Men også være et verktøy, en handling og en prosess til å forstå verden rundt oss.

Sett fra et spirituelt perspektiv er undring noe emosjonelt, mirakuløst og underfullt og ikke erstattet av viten og forstå tings årsak. Mennesker har alltid søkt etter meningen med livet som har lagt grunnlaget for religioner og livssyn. Naturen og universet er et under og vil alltid være det, der mennesker bør ha mot til å tenke selv. Opplevelsen og erkjennelsen med at det finnes noe større enn seg selv er en viktig del av menneskelig eksistens (Amundsen, 2013, s. 25-26). Undring kan også ses fra et etisk perspektiv. Undring har en betydelig rolle i kunst og estetikk, hvor den fungerer som en impuls for kunstnerisk uttrykk og inspirasjon til kreativitet. Kunstnere kan ofte finne inspirasjon i undring, og skaper kunst med hensikt å vekke undring hos tilskuerne. Undring innebærer en umiddelbar følelse av tap av forståelse og forblir en slik erfaring dersom man ikke reflekterer. Dette henger sammen med barn som er nysgjerrige og har ofte ønske om forståelse, som kan føre til nye kreative utforskninger av omgivelsene (Amundsen, 2013, s. 26-27).

2.3 Medvirkning

Det at de voksne har et ansvar for å oppdage og vite hvordan de skal møte barnas undring henger tett sammen med barns medvirkning. Barnehageloven §3 handler om barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste. Videre står det følgende:

Barna i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv Videre står det at barnets synspunkt skal vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet (Barnehageloven, 2005, § 3).

Barnehageloven er retningsgivende for den pedagogiske tilretteleggingen av barns hverdag, og de ansatte er pliktet til å følge det som står der. For å legge til rette for medvirkning er det viktig med et personal som har kunnskap til å vite hvordan de skal møte og anerkjenne barna etter deres alder, samt vektlegge barnas interesser. I denne oppgaven vil jeg se medvirkning i lys av at barna skal bli møtt av en voksen som anerkjenner deres interesser og fascinasjon, og responderer videre på dette.

Medvirkning handler om at barna skal bli sett og hørt i det daglige. Det å være nær barna, lytte til og tolke deres signaler er en viktig forutsetning for å få tak i hva barnas interesser er (Alvestad & Gjems, 2021, s. 99). Personalet må ha et observerende blikk på barnas lek, både barnegrupper og enkeltbarn, for å legge til rette for deres medvirkning (Tungland, 2021, s. 55). Mulighetene for barns medvirkning avhenger av de voksnes kunnskap og evne til å møte barna (Gjems, 2021, s. 60). Ved å gjøre dette vil barna føle seg anerkjent som likeverdige subjekter og bli støttet i det de interesserer seg for, som igjen fører til at de forstår verden rundt dem.

Å legge til rette for barns medvirkning har tett sammenheng med kvaliteten på mellommenneskelige prosesser mellom barna og personalet. Å møte de mulighetene som ligger for medvirkning avhenger av personalets syn på barn og de voksnes kunnskaper og evne til å gi avkall på makt og kontroll (Alvestad & Gjems, 2021, s. 94). Å sikre barns deltakelse henger nært sammen med synet personalet har på barn og evnen de har til å bruke sin makt på riktig måte som autoritativ voksen.

Medvirkning og lek

Leken er en egen drivkraft for barn, der det å delta i handlinger og la seg påvirke av spontaniteten er essensielt. Å overstyre eller kontrollere leken kan forstyrre dens naturlige utfoldelse og potensiale for barns deltakelse. Dette underbygger en tanke om å se lekende samspill som potensial for medvirkning (Bae, 2012, s. 38). Som voksen er det viktig å finne balansen når man går inn i barns lek. Bae (2012) skriver videre at den rytmiske kvaliteten i lekende samhandling åpner opp for ulike uttrykksformer. Barn har en levende fantasi som tillater dem å involvere andre i fantasifulle leker, ofte ved å gjøre om hverdagslige gjenstander

til noe nytt med fantasien. Dette understreker hvordan estetiske væremåter blir en naturlig del av barns lek, hvor de uttrykker seg gjennom kunstneriske former i samspill med andre (s. 39-40).

For å fremme de yngste barns medvirkning er det viktig å forstå deres væremåter. Gjentakelse er en kjent stil blant de yngste barna som bidrar til lekens videre utvikling. Gjennom gjentakelse finner mennesker glede i å gjøre noe om igjen, i et «her og nå» øyeblikk (Løkken, 2004, s. 70-72). Med andre ord er gjentakelse en meningsfull del av leken til de yngste.

Kommunikasjon og medvirkning

For å støtte barns medvirkning er det viktig å forstå hvordan de yngste barna uttrykker seg og kommuniserer. De bruker i stor grad kroppsspråk og samhandler tett med omsorgspersoner som leser og toner seg inn på deres emosjonelle tilstand. Kroppsspråk, også kalt analog kommunikasjon, er alle de ikke-språklige kommunikasjonsbudskapene som utgjør grunnlaget for samspill mellom små barn og voksne. Blikkontakt, smil og et lyst tonefall har stor betydning for å innlede samspill med små barn (Gjems, 2021, s. 61). En av de vanligste gestene småbarn bruker er peking. Ofte peker de på noe samtidig som de ser fram og tilbake på en person, for å vise at de har sett noe. Kroppslige og gestikulære handlinger er likeverdige som talehandlinger (Løkken, 2004, s. 39-40). For barn i ett- og toårsalderen rapporterer de til oss i aller største grad gjennom det de gjør, og det er opp til de voksne å møte, fortolke og sette ord på handlingene (Haugen et al., 2013, s. 14). For å støtte barns medvirkning er det avgjørende å forstå hvordan de yngste barna uttrykker seg og vite hvordan man bør respondere tilbake. De yngste er avhengig av nære omsorgspersoner som vet hvordan de skal tone seg etter dem.

2.4 Anerkjennelse

Anerkjennelse av barnet som subjekt betyr å betrakte barnet som et eget individ med iboende menneskeverd og en grunnleggende tilhørighet til fellesskapet. Dette forholdet er preget av gjensidighet der både barnet og voksen anerkjenner hverandres perspektiver. Synspunktet på makt i relasjonen mellom barn og voksne er unngåelig, og barn har en spesielt sårbar subjektposisjon på grunn av den asymmetriske makten (Østrem, 2012, s. 40). Anerkjennelse kommer til uttrykk gjennom hele måten å være i relasjon med andre og har en grunnleggende

holdning av respekt og likeverd (Bae, 1996, s. 148). Anerkjennelse handler altså om å vise respekt i relasjon med andre og se på andre som likeverdige.

Bae sier at anerkjennelse er et stort fenomen som rommer mange forskjellig væremåter. En av væremåtene er forståelse og innlevelse. Dette innebærer å gå inn i den andres opplevelsesverden, se, lytte og forsøke å forstå deres erfaringer uten å forsøke å kontrollere dem (1996, s. 149-150). Bae nevner også bekræftelse som en viktig væremåte. Gjennom bekræftende kommunikasjon gir det en kraft til den andres opplevelse gjennom forståelse og lytting. Det skaper trygghet hos barnet når den voksne viser forståelse for hva barnet er opptatt av og hva barnet føler. En kan møte barns behov for bekræftelse med å gjenta eller speile deres utsagn, samt stille åpne og aksepterende spørsmål (1996, s. 152-153).

Den neste væremåten Bae viser til er å være åpen, som betyr å forsøke å forstå andre ved å være mottakelig for det de er opptatt av. Dette innebærer å slippe kontrollen og være villig til å akseptere at man ikke alltid vet hva den andre vil si eller gjøre i neste øyeblikk (1996, s. 155). Den siste væremåten er selvrefleksjon og avgrensethet. Dette handler om å kunne se seg selv utenfra samtidig som man skiller mellom ens egne og andres opplevelser. Disse to er en del av samme helhet. Å være selvreflektert hjelper oss med å tydeligere skille mellom våre egne opplevelser og andres, og vice versa (Bae, 1996, s. 158).

2.5 Voksenrollen

Som ansatt i barnehagen er det viktig å se og anerkjenne barnas undring, utsagn og interesser. Anerkjennelse innebærer å forstå, leve seg inn, bekrefte og respektere barnas opplevelsesverden. Det handler ikke bare om å se og anerkjenne barnet, men også hvordan vi gjør det. Vi må prøve å forstå barnet uten å la våre egne forventninger og rammer styre (Selmer-Olsen, 2022, s. 39-40).

Tungland (2021) skriver at kvaliteten på barnas pedagogiske tilbud er påvirket av de prioriteringer, valg og handlinger personalet tar i hverdagen. Hverdagen er uforutsigbar og består av mange spontane situasjoner i møte med barna. Dette bringer med seg ulike muligheter, dilemma og valg som hver enkelt må håndtere (s. 45). Her understrekes viktigheten av personalets handlinger og beslutninger for å sikre et godt pedagogisk tilbud til barna. Videre sier Tungland at i barnehagen er det pedagogiske arbeidet basert på relasjoner, hvor personalet bruker seg selv som et verktøy. Den personlige og faglige kompetansen virker sammen da personalet drar nytte av ulike former for kunnskap i sine daglige oppgaver (2021,

s. 45). I samarbeidet mellom barnehagepersonalet kan det oppstå en spenning mellom den teoretiske og den erfaringsbaserte tilnærmingen til kompetanse. Ofte representerer barnehagelærere en teoretisk akademisk tradisjon, mens andre medarbeidere ofte har en mer praktisk og erfaringsbasert tilnærming (Tungland, 2021, s. 47).

Barn trenger voksne som kan dele deres begeistring og undring over verden. Det er viktig at voksne er på barnas nivå og følger deres blikk på verden. Det handler mer om å forstå hvorfor barn vil vite ting, enn å overvelde dem med fakta de ikke er klare for. Vi må kunne undre oss sammen med barnet (Amundsen, 2013, s. 30). Barns undring er viktig for å skape mening i tilværelsen. Mange voksne har sluttet å undre seg fordi de føler de ikke har tid eller allerede har funnet svar på mye. Dette kan føre til at voksne blir passive og barn ser dem som rollemodeller for sin egen atferd (Amundsen, 2013, s. 54).

Barnehagelærerens rolle er et komplekst relasjonsarbeid. Den voksne må forholde seg til dilemmaer og balansere mange hensyn. I løpet av kort tid må det tas valg i forhold til hvordan initiativ skal følges opp (Bae, 2024, s. 121-123). Bae viser til Hall som peker på hvordan tid kan oppfattes på ulike måter. Nordeuropeere forholder seg til monokronisk tid, som legger vekt på planer og presisjon (Hall, 1989, s. 44. I Bae, 2024, s. 123). Dette viser til at tid kan oppfattes forskjellig i ulike kulturer og at her i Norge er vi ofte styrt av planer som skal gjennomføres til riktige tider, der barnehagen ikke er et unntak. Utdanningsforbundet viser til en artikkel der de skriver at når voksne er engasjerte, involverte og oppmerksomme på barnas interesser, har barna enklere for å utvikle sin undringsevne. Barna trenger voksne som har en ro til å være «her og nå», og er med dem i reisen på å utforske verdens mysterier. (Utdanningsforbundet, u.å.). Små barn trenger erfaringer sammen med nære voksne der de opplever at undring er spennende.

Ved å observere de voksne på en småbarnsavdeling kan man se hvordan de møter og anerkjenner barnas undring. Dette gir også mulighet til å observere hvordan de yngste barna uttrykker sin undring og hvordan de voksne bruker dette til å fange opp barnas interesser. Dette vil bidra til å jobbe bedre med bacheloroppgavens problemstilling: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?»

3.0 Metode

Metode er et redskap til noe man vil undersøke. Metoden hjelper med å samle inn data, altså informasjonen man trenger til undersøkelsen (Dalland, 2020, s. 54). Det finnes flere typer metoder, men i hovedsak finnes det to: kvalitativ og kvantitativ (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Til min bacheloroppgave har jeg brukt kvalitativ metode, og jeg vil gå nærmere inn på valg av metode og hvordan jeg har gått fram i innhenting av data og analysen av det.

3.1 Kvalitativ metode

Til min oppgave har jeg valgt kvalitativ metode. Denne metoden er valgt på bakgrunn av problemstillingen: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?» Det første ordet i problemstillingen er hvordan, og skal man besvare et spørsmål som begynner med hvordan, blir svaret beskrivende (Fredriksen, 2013, s. 18). I kvalitativ forskningsresultater presenteres data i form av tekst. En tekst der man er orientert mot subjektive opplevelser som beskriver opplevde erfaringer, og der man forsøker å forstå mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). På bakgrunn av dette vil det derfor være naturlig å velge kvalitativ metode som vil kunne beskrive i form av utfyllende tekst av det mennesker gjør.

3.2 Observasjon som metode

Siden samspill mellom mennesker ble undersøkt valgte jeg observasjon som metode. Observasjon gir tilgang til sosiale situasjoner som de involverte ikke har tolket selv først. Det vil være den beste måten å skaffe kunnskap om den intersubjektive konstruksjonen av virkeligheten på (Tjora, 2021, s. 62). Ved å observere direkte handlinger kan man skrive ned hvordan ting faktisk foregår, uten at deltakerne tolker eller påvirker situasjonen selv. Opprinnelig vurderte jeg å kombinere intervju med observasjon, for å få fram personalets bevissthet og tilrettelegging for medvirkning og gå barnas undring i møte. Ved å lese problemstillingen gjentatte ganger: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?», innså jeg at det magiske ved undringen ligger i å se, utforske og analysere samspillene som oppstår spontant. Bergsland og Jæger understreker at observasjon som metode egner seg for å studere samhandling mellom mennesker (2022, s. 35). Dermed ville jeg kunne skrive en del rundt observasjonene av samhandlingene som skjer, siden problemstillingen er rettet mot voksen-barn relasjonen.

3.3 Planlegging av datainnsamling

I starten var jeg usikker på hvor jeg skulle gjennomføre observasjonene. Vanligvis ved kvalitative metoder velger man ut et strategisk utvalg av personer som antas å kunne bidra til det man ønsker å finne ut av (Dalland, 2020, s. 59). Jeg reflekterte over tidligere opplevelser med undringssituasjoner i barnehager og kontaktet en barnehage jeg var kjent med rutiner, de ansatte, barna og foreldrene. Etter å ha funnet barnehage, utviklet jeg en problemstilling, noe som er avgjørende før man starter observasjonsstudier (Tjora, 2021, s. 64). Ved å ha en problemstilling, kunne jeg fokusere observasjonene på voksenrollen og samspillet mellom barn og voksne, noe som bidro til å rette oppmerksomheten mot relevante områder under observasjonene.

Det er viktig å være fleksibel og åpen for endringer i møte med feltet, samtidig som man holder seg til det overordnede temaet og problemstillingen. Planlegging av tid, sted, egen rolle og observasjonsmetoder er viktig (Tjora, 2021, s. 67-68). Jeg valgte å fokusere på å observere i frilek både inne og ute. Selv om jeg opprinnelig planla å observere i samlingsstund i tillegg, måtte jeg endre fordi det ikke passet med tidspunktet for barnehagen. Jeg utarbeidet et informasjons- og samtykkeskjema (se vedlegg) for å informere generelt om hva jeg skulle observere.

Det er nødvendig å disponere et notatskjema for å kunne bruke observasjonene med troverdighet (Dalland, 2020, s. 108). Observasjonsnotatet bør inkludere informasjon om observasjonssituasjonen, hvilke handlinger som skal observeres, valg av observasjonsmetode, tidsramme og observatørposisjon (Dalland, 2020, s. 111). Jeg utarbeidet et slikt notatskjema hvor jeg skrev observasjonens sted, og hva jeg særlig ville se etter, som for eksempel voksen-barn-samspill, voksenrollen og barnas uttrykk for undring, samt detaljer som tidspunkt, område, min posisjon og en observasjonsbeskrivelse, som: hva som skjedde, hvor, hvordan og med hvem.

Før observasjonen er det viktig å være klar over egen observasjonsrolle. Tjora skriver om Raymon Gold som viser til flere observatørroller, der jeg valgte blant dem å være deltakende observatør, som Tjora også kaller for en åpen observatørrolle (Gold, 1958. I Tjora, 2021, s. 68). Er man en observerende deltaker vet de som blir observert at det blir gjort av denne personen (Tjora, 2021, s. 68). De voksne var klar over observasjon situasjonen, men for barna var jeg kjent som en voksen. For at alle skulle føle jeg var en naturlig del av gruppen, brukte jeg tid på å snakke med de ansatte og leke med barna før jeg gjennomførte observasjonene

Det kan være utfordrende å bestemme hvor aktiv eller passiv man skal være som deltakende observatør, og man kan aldri helt kontrollere hvordan ens rolle endres under observasjonen (Tjora, 2021, s. 69). Jeg var usikker på hvordan jeg skulle balansere mellom å være en naturlig del av gruppen og samtidig fokusere på observasjonene. Jeg valgte å tilbringe tid med både voksne og barn på avdelingen for å integrere meg naturlig, selv om dette også kunne gjøre meg mer aktiv som observatør. Ved å være bevisst på situasjonen og ta valg der og da, kunne jeg bedre reflektere over observasjonene i etterkant.

3.4 Gjennomføring av observasjon

Jeg har i min innhenting av data benyttet meg av ustrukturert observasjon. Ustrukturert observasjon vil si at man er åpen for det som skjer rundt dem og observere det som virker interessant og relevant for det man har satt som tema på forhånd (Dalland, 2020, s. 110). Jeg hadde på forhånd satt noen retningslinjer for hva jeg skulle se etter og at jeg ville observere i frilek, men holdt det ganske åpent hva jeg skulle skrive ned og som vekket en interesse og relevans til undring og voksenrollen der og da.

Da jeg kom på avdelingen snakket jeg med de ansatte og lekte med barna. Jeg brukte penn og en notatblokk for å skrive ned observasjonene, dette for å opptre mest mulig naturlig som observatør. Å observere merket jeg kunne være litt krevende da man må skjerpe alle sanser og være veldig til stede i situasjonen, for å få med seg det nødvendige.

Ofte kan det være utfordrende å innpasse seg naturlig i situasjonen man ønsker å observere, da ens posisjon kan virke forstyrrende og ta opp mye plass. Det er derfor nyttig å tilbringe mye tid i situasjonen, slik at andre deltakere blir vant til observatøren (Tjora, 2021, s. 83). Jeg hadde planlagt å tilbringe tid med både ansatte og barn på forhånd for å oppnå en naturlig posisjon i rommet. Dette var noe jeg opplevde vi alle følte, men det at barna kom til meg kunne gjøre meg litt ufokusert til tider. Til tross for det opplevde jeg at det skapte en naturlig atmosfære for observasjonene. Tjora har med bakgrunn fra Raymond Golds oppsett for observatørroller kommet med begrepet interaktiv observasjon, som viser til at det som regel alltid vil være sosial interaksjon mellom observatør og de som observeres (Gold 1958. I Tjora, 2021, s. 71). Derfor vil det si at alt i alt var den naturlige følelsen til det beste for at observasjonene jeg gjorde meg var mest mulig valide.

Jeg vekslet mellom å være ikke-deltakende og deltakende observatør. Ved ikke-deltakende observasjon er forskeren kun tilskuer til det som blir observert (Larsen, 2017, s. 105), mens i

deltakende observasjon deltar forskeren aktivt og blir en del av det sosiale systemet som observeres (Larsen, 2017, s. 106). Selv om jeg primært var ikke-deltakende, ble jeg i noen situasjoner deltakende, spesielt når barna oppsøkte meg der det ikke ville vært naturlig å avvise barna. Likevel forsøkte jeg å opptre som ikke-deltakende for å ikke påvirke datainnsamlingen i for stor grad, da formålet var å observere samspillet mellom ansatte og barn i forhold til undring.

Jeg skrev praksisfortellinger, noterte observasjonene og omgivelsene der og da, og la til kommentarer. Videre skrev jeg mer detaljert og noen kommentarer dersom noe viktig var glemt.

3.5 Analysearbeid

I en kvalitativ analyse behandles kvalitative data, som best beskrives med ord i stedet for tall (Johannessen et al., 2018, s. 21). Analysedelen bør innledes med en påminnelse om problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). I denne sammenheng vil det si å se på problemstillingen: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?» Jeg har gjort en tematisk analyse som innebærer å se etter temaer i dataene, som kan knyttes til problemstillingen. Tema i denne sammenheng vil si kategorier, hvor data med viktig fellestrekk er gruppert (Johannessen et al., 2018, s. 278).

Helga Eggebø viser til en artikkel som handler om hvordan man kan gjennomføre en tematisk analyse i ulike trinn. I min tematiske analyse har jeg med utgangspunkt i disse trinnene gått fram for å finne mine temaer i datamaterialene. Først transkriberer man dataene og leser grundig gjennom alt, der man leter etter mening og mønster (Braun & Clarke, 2008. I Eggebø, 2019). Bergsland og Jæger påpeker også at dette er viktig for å fjerne overflødig materiale (2022, s.45). Jeg skrev ned praksisfortellinger som jeg nummererte og ga en liten overskrift. Jeg leste gjennom fortellingene mange ganger og så særlig på voksen-barn samspillet og voksenrollen i de yngste barnas undringssituasjoner, for så å fjerne det som ikke var like relevant.

Videre lages de første kodene om temaer man ser i dataene, undertema og identifiserer hva som er interessant å analysere (Eggebø, 2019). Undertemaene jeg fant handler blant annet om anerkjennelse, engasjement, gjentakelse, betydningen av tid, voksnes respons, kommunikasjonsmåter, initiativ i lek, estetiske væremåter, voksenkontroll, voksnes respons,

kompetanse og sanseopplevelse. Disse er satt opp som underoverskrifter til hovedtemaene i funn og drøftingskapittelet.

Videre går man kritisk gjennom undertemaene der de vurderes om de har relevans. Videre finner man hovedtemaene og ser om de gir et godt bilde av helheten i datamaterialet. Etter hvert gir man navn til hvert hovedtema som fanger essensen og sjekker om det gir en god beskrivelse av innholdet (Eggebø, 2019). For å se om temaene passet og gir et godt bilde av helheten så jeg på problemstillingen nok en gang: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?» Da valgte jeg ut noen fortellinger som får fram det jeg ønsket å se på. Det er tydelig at voksenrollen, anerkjennelse og hvordan de yngste barna undrer seg på ulike måter er sentralt. Temaene jeg fant vil bli tydelig vist fram i overskriftene til hver praksisfortelling i funn og drøftingskapittelet.

3.6 Kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurdering handler om å vurdere og se på studiens kvalitet med et kritisk blikk (Bergsland & Jæger, 2022, s. 43). En svakhet med observasjon som metode er at man som eneste observatør kan gå glipp av relevant informasjon for studien. Videre er det mine egne tolkninger som kommer fram i lys av teori, uten noen garanti for at tolkningene stemmer.

Reliabilitet og validitet er sentrale begreper i forskningsprosessen (Larsen, 2017, s. 93).

Reliabilitet handler om påliteligheten i forskningen, om det utføres på en tillitsvekkende måte i hvordan dataene samles, hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Ifølge Dalland er reliabilitet viktig for å vise om arbeidet er til å stole på, og kan styrkes gjennom å begrunne valgene i prosessen (2020, s. 58). Tidligere i metodekapittelet har jeg beskrevet åpent og detaljert om gjennomføringen av observasjonene og analysen, og jeg har reflektert over valgene som ble tatt for å sikre påliteligheten i datainnsamlingen.

I kvalitetsvurderingen er validitet et begrep som er knyttet til troverdighet og overførbarhet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Dalland (2020) sier at validitet refererer til relevans og gyldighet av det som blir målt for problemet som undersøkes (s. 43). For å sikre validitet er grundige beskrivelser avgjørende, samtidig som man må være oppmerksom på faktorer som tid. Mine observasjoner varte totalt seks timer over to dager, og det er derfor mulig at noen av dataene kunne være tilfeldige eller ha sett annerledes ut på en annen dag. Tjora (2021) sier det er en oppfatning at observasjonsstudier kan føre til en forskningseffekt, altså at de som blir observert handler annerledes fordi de vet at de blir observert (s. 85). Dette kan ha innvirkning

på validiteten, at de som ble observert var klar over det og dermed ble påvirket til å endre atferd. På en annen side sier Tjora at som oftest oppleves det mest overveldende for observatøren å være fremmedelement, enn det gjør for de observerte (2021, s. 84). Det kan med andre ord også ha påvirket mitt fokus på hvordan jeg oppførte meg mest mulig naturlig i observasjonstiden.

3.7 Etske retningslinjer

Ved forskning som involverer mennesker er det viktig å ta hensyn til etiske retningslinjer. Etikkk handler om forholdet mellom mennesker og om hva som er akseptabelt å gjøre mot hverandre. Et sentralt forskningsetisk prinsipp er at deltakelse skal være frivillig. De som er involvert har rett å vite at de blir forsket på, og skal få informasjon om prosjektet (Johannessen et al., 2021, s. 45, 102). Før jeg gjennomførte observasjonene, utarbeidet jeg to informasjons- og samtykkeskjemaer, ett til de ansatte og ett til foreldrene (se vedlegg for informasjon om innhold i skjemaene). Jeg vil presisere at det stod i skjemaene at det var frivillig å delta/la barnet sitt delta, og at de når som helst kunne ta kontakt ved spørsmål eller trekke samtykke fra prosjektet, uten å måtte ha noe grunn for det.

Personopplysningsloven krever samtykke fra deltakerne i prosjektet (Johannessen et.al, 2021, s. 49). I skjemaet forklarte jeg hvordan jeg bruker og oppbevarer informasjonen jeg samlet inn, og at den kun blir brukt til formålene jeg skrev. Jeg understreket at all informasjon behandles konfidensielt, med anonymiserte navn for både ansatte og barn. Johannesen et.al skriver at det er et forskningsetisk prinsipp at all informasjon som blir samlet inn skal anonymiseres. Det skal ikke være mulig å identifisere hvilke personer som har vært med i undersøkelsen (2021, s. 102). Nederst på samtykkeskjemaet krysset de av for å gi samtykke til å være med/la barnet sitt delta i prosjektet, uten å oppgi navn.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

4.2 Funn og drøfting av observasjoner i lys av teori

I denne delen av oppgaven skal jeg besvare problemstillingen. Jeg vil presentere og drøfte mine funn på bakgrunn av innsamlet datamateriale og problemstillingen: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?» For å bevare anonymiteten har jeg valgt å gi barna fiktive navn og omtale de ansatte som «den voksne». Det er ulike voksne det er snakk om, men alle blir omtalt som «den voksne». Et viktig aspekt ved problemstillingen er voksenrollen og undring. Basert på funnene jeg har gjort har jeg valgt å se de i sammenheng med dette i drøftingen. Det jeg har vært interessert i å se er hvordan de voksne møter og anerkjenner barna, og hvordan de yngste barna uttrykker seg i ulike former for undring, som jeg skal presentere nå.

I denne delen vil jeg presentere funn i lys av teorier jeg har gjort rede for tidligere i oppgaven. Temaene jeg har funnet i analysen min er: Støtte i barns lek, anerkjennelse av barnets undring, voksnes posisjon i lek og anerkjennelse av sanseopplevelse.

4.2.1 Tema: Støtte i barns lek

Praksisfortelling: Bil

Ut ifra den tematiske analysen jeg gjorde ble tema for denne praksisfortellingen: Støtte i barns lek. Fortellingen viser den voksne som støttende deltaker og viser et eksempel på hvordan en kan anerkjenne barnets initiativ.

Den voksne sitter på gulvet, så kommer Sara på 1 år gående. Sara ser på en bil, hun tar litt på hjulene. Smaker litt på den. Ser på den. Den voksne sier: «Har du funnet en bil? En bil.» så pekte hun på bilen. Sara ser på den voksne og gjentar: «bil». Sara setter seg ned ved siden av den voksne og begynner å kjøre med hånda på bilen fram og tilbake fort flere ganger, så ser hun på den voksne. Den voksne hever bryna og lager et overraskende blick og sier: «Oi kjører du med bilen?» «Brom brom», sier Sara. Den voksne svarer: «Brom brom, ja». Den voksne finner en annen lignende lekebil og sender den bortover gulvet. Sara ser på den voksne og ler. Den voksne ler, slår litt ut med armene og sier: «oi den kjørte langt.» Sara stabber etter for å hente bilen. De gjentar det samme en gang til. Sara begynner å le og ser på den voksne, som også begynner å le. Sara snur bilen og prøver å kjøre med den opp ned. «Oisann, stoppa den da?» sa den voksne. Den voksne prøver også å kjøre med bilen opp ned.

Sara ser med store øyne på den voksne. Hun ser på bilen igjen, tar på den, kjenner på hjula. Så snur hun den riktig vei igjen og kjører med den igjen. Så ler hun. Den voksne ler også.

Anerkjennelse, engasjement og gjentakelse

I denne fortellingen ser vi at den voksne har satt seg ned og tatt seg tid til å være med Sara. Barn trenger voksne som kan være til stede i nåsituasjonen og ser hva barna interesserer seg for (Utdanningsforbundet, u.å.). Som nevnt i teorideler viser Bae til at anerkjennelse rommer mange forskjellige væremåter. Blant dem er forståelse og innlevelse, som innebærer å gå inn i den andres opplevelsesverden og forstå andres erfaringer (1996, s. 149). Som vi ser i fortellingen, viser den voksne respekt for Saras initiativ og interesser ved å legge merke til det hun gjør og gir det oppmerksomhet. En annen væremåte for anerkjennelse er forståelse og innlevelse, som innebærer å gå inn i den andres opplevelsesverden og se og forsøke å forstå andres erfaringer. I dette innebærer det å lytte og gi avkall på å kontrollere den andre (Bae, 1996, s.149-150). Den voksne tar seg tid til å observere og respondere på Saras handlinger, og dette sender et tydelig signal om at Saras handlinger og følelser er viktige og verdsatt.

Den voksne bruker også en anerkjennende kommunikasjonsstil ved å bekrefte Saras handlinger og ord. Den voksne viser anerkjennelse ved å være bekreftende og speile utsagn, som viser at den voksne vil forstå og lytte til det barnet er opptatt av (Bae, 1996, s.152). I fortellingen gjentar den voksne ordene til Sara, og motsatt. Den voksne gir også positive tilbakemeldinger på det hun gjør, for eksempel når hun kjører med bilen og når hun ler. Denne bekreftelsen og oppmuntringen bidrar til å styrke Saras følelse av kompetanse og selvvverd.

Videre viser den voksne en åpen holdning ved å være fleksibel og følge med på Saras lek. Å være åpen er en viktig anerkjennende væremåte, som innebærer at man forsøker å forstå et annet menneske (Bae, 1996, s. 155). Den voksne i fortellingen tar imot Saras initiativ til samhandling ved å delta i leken på en engasjerende og respektfull måte. Dette skaper en atmosfære av gjensidig respekt og forståelse, der både den voksne og Sara er aktive deltakere i samspillet. Den voksne viser også evne til selvrefleksjon ved å være oppmerksom på Saras reaksjoner og tilpasse seg hennes behov og interesser. Selvrefleksjon og avgrenset er anerkjennende væremåter som viser at man har evne til perspektiv på seg selv og skiller mellom egne og andres opplevelser (Bae, 1996, s. 158). Den voksne legger merke til når Sara blir engasjert eller når hun trenger støtte, og tilpasser sin egen atferd deretter.

Når det gjelder barnets kommunikasjon gjennom kroppsspråk og analoge uttrykk, er det tydelig at den voksne er sensitiv overfor Saras signaler og responderer på dem på en støttende måte. Særlig de yngste barna kommuniserer gjennom kroppslige uttrykk og forholder seg til omsorgspersoner som toner seg inn etter dem, og responderer tilbake med et tydelig kroppsspråk (Gjems, 2021, s. 61). I fortellingen bruker den voksne blikkontakt, latter og har en kroppslig tilstedeværelse for å kommunisere med Sara som skaper en trygg og emosjonelt støttende relasjon. For å legge til rette for medvirkning er det viktig å være klar over hvordan de yngste barna uttrykker seg (Gjems, 2021, s. 61). Ved at den voksne tok seg tid til å være med Sara og så hennes uttrykk, kunne den voksne støtte og engasjere Saras utforskning i leken. På denne måten kunne den voksne finne ut av hva Sara engasjerer seg for.

I fortellingen ser vi tydelig hvordan Sara engasjerer seg i leken med gjentatte bevegelser med bilen. De yngste barna gjentar ofte sine lekende bevegelser, som viser at de synes det er en meningsfull aktivitet for dem (Løkken, 2004, s. 70). Den gjentatte handlingen av å kjøre bilen frem og tilbake og prøve ut ulike måter å kjøre, viser at dette er en meningsfull aktivitet for henne, og gjentakelsen av handlingen bidrar til hennes glede og engasjement i øyeblikket. Den voksne viser seg også engasjerende ved å delta i den gjentatte handlingen i leken.

Praksisfortellingen i lys av undringsperspektiver

Fortellingen om den voksnes anerkjennelse av Saras initiativ til å leke med bilen, kan ses fra flere perspektiver ved undring. I fortellingen uttrykker både den voksne og Sara emosjonelle reaksjoner som latter og overraskelse. Undring gir følelsen av nysgjerrighet og fascinasjon over noe (Amundsen, 2013, s. 17). Tolkninger jeg har gjort ut ifra fortellingen viser hvordan undringen kan være knyttet til følelser som glede, fascinasjon og nysgjerrighet, rundt hvordan bilen ser ut og beveger seg. Fortellingen viser hvordan Sara utforsker verden rundt seg fra sitt eget unike synspunkt. Undring kan ses fra et fenomenologisk perspektiv, som fokuserer på subjektets perspektiv (Amundsen, 2013, s. 20). Den voksne observerer og engasjerer seg i Saras utforskning, og dette reflekterer en bevissthet om barneperspektivet og betydningen av å anerkjenne og støtte barnets undring.

Sara og den voksne utforsker og undrer seg over hvordan lekebilen fungerer ved å prøve å sende den bortover gulvet og snu den for å kjøre med den andre veien. Amundsen viser til Aristoteles og Platon som hadde en teori om at undring var en forutsetning for å filosofere, som var starten på å forstå ting rundt seg bedre (2013, s. 22). I fortellingen ser vi også at Sara forstår at det er en bil og utforsker hvordan den fungerer samtidig som hun har det gøy og utforsker i samspill med en trygg voksen. Aristoteles så på undring mer som et verktøy eller

en prosess for å forstå verden, mens Platon mente at det er noe rundt oss som vekker en følelse av undring (Amundsen, 2013, s. 23). Sett i sammenheng med fortellingen oppmuntrer den voksne til å bruke bilen som verktøy for å undre seg over ulike måter å leke med bilen. Sara bruker bilen og den voksne for å forstå verden rundt seg, som også vekker en følelse av undring i henne ved å gjenta handlinger og utforske leken.

4.2.2 Tema: Anerkjennelse av barnets undring

Praksisfortelling: Fly

Funnet jeg har gjort i denne fortellingen er at den voksnes respons på barnets undring er anerkjennende, der den voksne prioriterer respondere på barnets undringsopplevelse. Den voksne tar seg tid til å se undringen gjennom barnets øyne, selv om dagsrytmen sa at de hadde litt dårlig tid.

*Vi er ute. Alle barna har gått inn bortsett fra Tiril, 2 år. Inne har en av de ansatte gjort klar varmlunsj. Den voksne sier: «Nå skal vi inn, Tiril, nå har alle gått inn, maten er klar». Tiril titter seg rundt litt betenkt, med store øyne. Hun ser litt opp på himmelen, men fort ned igjen på den voksne. Hun ser opp igjen på himmelen og peker opp, etter hvert sier hun: «ååå, hør! Hør! Hør flyet, hør flyet, *navnet på den voksne*», sier Tiril og ser på den voksne. Den voksne sier: «Åå hører du flyet ja. Ja se oppå der, der er det, ser du det?» Den voksne setter seg på huk, peker opp på himmelen. «Jaa jeg ser det», sier Tiril. «Se der er flyet ja, du hørte det og så det, så kult». «Jaaa», sier Tiril og ler. Den voksne ler.*

Betydningen av tid, voksnes respons og kommunikasjonsmåter

I en slik overgang situasjon der alle barna er inne, man venter på ett barn og maten er klar, kan det tenkes at man vil få forgang på det som skal gjøres. Slik som Tunglund sier er hverdagen i barnehagen mangfoldig og uforutsigbar, med mange spontane situasjoner som bringer valg og dilemmaer (2021, s. 45). I denne fortellingen velger den voksne å ta seg tid til å stoppe opp, se, anerkjenne og bruke tid med barnet som undrer seg over flyet.

Ifølge Amundsen er det viktig at voksne har evnen til å være på barnas nivå og dele deres begeistring og undring for verden (2013, s. 30). Dette viser den voksne ved å respondere positivt på Tirils oppdagelse av lyden av et fly. Den voksne tar seg tid ved å gå bort til barnet, sette seg på huk og peke opp mot himmelen, gi bekreftelser og dele undringen sammen med Tiril. Østrem viser til at voksnes synspunkt på makt i relasjonen med barn har mye å si for

hvordan de bruker denne makten (2012, s. 40). Som voksen har man en autoritet ovenfor barnet fordi man skal kunne ta valg for dem som de ikke er rustet til å ta. Samtidig er det viktig å ikke misbruke denne makten, og slik som i fortellingen lar den voksne Tiril undre seg over det som skjer i stedet for å avbryte og bære henne med seg inn.

Den voksnes respons bidrar til å styrke båndet mellom dem og oppmuntre Tiril til å utforske verden rundt seg. Slik jeg har vist til i teoridelen sier Amundsen at mange voksne har sluttet å undre seg fordi de ikke har tid eller fordi man har gjort seg erfaringer og vet svar på mye (2013, s. 54). Den voksne skjønner åpenbart at det er et fly, men forstår at for et lite barn så kan denne lyden og erfaringen være veldig spennende. Selv om de er på vei inn oppmuntrer den voksne Tiril til å skape mening og forståelse av verden rundt seg, ved å høre og se på flyet. Den voksne har en evne til å se verden gjennom barnets øyne. Baes referanse til Hall om ulike oppfatninger av tid kan gi et perspektiv på den voksnes reaksjon (Hall, 1989, s. 44. I Bae, 2024, s. 123). Mens en monokronisk tid ofte legger vekt på planer og presisjon, kan den voksnes respons på Tirils undring sees som en avvikende handling fra denne tilnærmingen. Hun tar seg tid til å engasjere seg i Tirils observasjon av flyet, til tross for at det kan virke som en avledning fra planen om å rekke varmlunsjen mens alle ventet.

For å tydelig vise hva Tiril var opptatt av pekte hun opp på himmelen og så på den voksne for å tydelig vise at hun hørte noe. En av de vanligste måtene småbarn bruker for å uttrykke at de ser noe er å peke, for å så se på en person (Løkken, 2004, s. 39). Vi ser i fortellingen at hun også bruker verbalspråket sammen med kroppsspråket for å tydeliggjøre hennes begeistring over det hun hører. Haugen et.al sier at kroppsspråket er den fremste måten de yngste barna uttrykker seg med, og de voksne har et ansvar i å møte dette (2013, s. 14). Den voksne i fortellingen viser dette ved å være med og sette ord på det Tiril uttrykker.

Praksisfortellingen i lys av undringsperspektiver

Barns undring blir uttrykt gjennom forskjellige væremåter; verbalt, estetisk, lekende og kroppslig (Amundsen, 2013, s. 105). Vi kan se i praksisfortellingen at Tiril bruker flere av disse væremåtene. Hun ser på den voksne og peker og viser tydelig med kroppen at hun er engasjert og fascinert over noe. Dette understreker hun ved å bruke verbal språket, på en måte som småbarn ofte gjør ved å bruke få ord for å uttrykke det de føler, ser og hører.

I fortellingen ser vi hvordan Tiril stopper opp og retter oppmerksomheten sin mot flyet på himmelen. Hun er fanget av øyeblikket, av den magiske opplevelsen av å oppdage noe nytt og fascinerende. Undring kan bli sett fra et emosjonelt perspektiv. Undring er en av de viktigste

emosjonene hos mennesker, og som nevnt flere ganger bringer det fram en nysgjerrighet og fascinasjon. Disse følelsene motiverer tankene og måten vi oppfatter verden (Amundsen, 2013, s. 17-18). Den voksne tar seg tid til å engasjere seg i Tirils oppdagelse, og sammen utforsker de flyet som flyr forbi. Denne positive og begeistrede responsen fra den voksne forsterker Tirils følelse av undring og oppmuntrer henne til å utforske verden rundt seg videre. Tiril oppdager at det er noe på himmelen og starter en prosess med å bli oppmerksom på og tenke over dette. I fra et fenomenologisk perspektiv på undring vises det genuint til det subjektive. Dette er koblet med barnets interesse, perspektiver og indre motivasjon. Dette igjen henger tett sammen med barnas medvirkning (Amundsen, 2013, s. 20). Tirils opplevelse kan betraktes som en dyp personlig erfaring. Hun opplever ikke bare flyet som et objekt på himmelen, men som noe som engasjerer hennes nysgjerrighet og fascinasjon. Denne subjektive opplevelsen av undring er sentral i hennes møte med verden. Den voksne oppdager og anerkjenner dette som fører til at hun tar et valg i å la barnet medvirke i å utsette måltidet for hennes del i et lite øyeblikk.

Undring i et filosofisk perspektiv viser til at undringen kan ses fra flere sider ifølge Aristoteles og Platon. Vi kan undre oss over noe rundt oss og bruke undringen som et verktøy for å forstå verden bedre (Amundsen, 2013, s. 22). Tirils opplevelse kan sees som et eksempel på den grunnleggende menneskelige trangten til å forstå og utforske verden rundt oss. Den voksne så ut til å møte og tolke undringsøyeblikket til Tiril som starten på en filosofisk utforskning, hvor hun søker å forstå fenomenet med flyet på himmelen og at vi er på bakken. Sett fra en annen side og spirituelt sett, kan undringen være noe mirakuløst og ikke erstattet av å forstå ting (Amundsen, 2013, s. 25). Fortellingen kan også vise til opplevelsen av flyet på himmelen kan være mer enn bare en fysisk hendelse for henne. Det kan være et øyeblikk som vekker det spirituelle og inviterer henne til å reflektere over den større sammenhengen i verden. Den voksne forsøkte ikke å lage dette til en kort seanse der man forklarer hva det var Tiril hørte, men hun lot undringsøyeblikket være og bekreftet det Tiril så, hørte og ble opptatt av.

4.2.3 Tema: Voksnes posisjon i lek

Praksisfortelling: Mikrofon eller tryllestav?

Funnet jeg har gjort og temaet i denne praksisfortellingen er voksnes posisjon i lek. Fortellingen om Stine og den voksne gir et interessant eksempel på hvordan voksnes tilnærming til barns lek kan påvirke barns medvirkning og utfoldelse i lekemiljøet.

Stine 2,5 år går bort til den voksne som sitter i en sofa. Hun holder en lekemikrofon i hånda, hun babler litt i den, men så holder hun den opp mot den voksne. «Den er ølagt», sier Stine og ser på den voksne. Den voksne sier: «Men det går an å bruke den for det». Stine bare ser på den voksne og veiver rundt med mikrofonen i lufta og sier: «Tsjj tsjj». Så sier den voksne: «Nei, det er en mikrofon. Bruke den som mikrofon. Vi kan heller synge i den». Hun tar mikrofonen til munnen hennes for å vise. Stine ser på den voksne og blir litt stille, men så ler hun litt. «Vi kan synge bæ, bæ lille lam». Så begynner den voksne å synge sangen, men Stine rusler av gårde og begynner å leke med noe annet.

Initiativ i lek, estetiske væremåter og voksenkontroll

Slik vi ser i praksisfortellingen søker Stine etter støtte hos en voksen. Videre får hun en idé til en lek, som den voksne responderer på en annen måte enn det Stine muligens tenkte at leken skulle gå for seg. Slik som Bae (2012) skriver så kan for mye styring og kontroll av barns lek virke forstyrrende på lekens indre drivkraft (s. 38). Det er viktig at den voksne lar barna delta og lar spontaniteten utfordre de allerede tankene man har som voksen. I fortellingen ser vi at Stine tar initiativ til lek ved å bruke lekemikrofonen på sin egen måte. Hun utforsket og uttrykte seg gjennom leken, og den voksne ga en viss grad av støtte ved å foreslå å synge i mikrofonen.

Stine bruker fantasien sin og ut ifra lydene og bevegelsene hun lagde var det ganske tydelig at hun brukte mikrofonen som tryllestav. Det ble understreket at hun tenkte det var noe annet enn en mikrofon da hun ikke responderte noe særlig på den voksnes idé om mikrofon. Bae sier at barn ofte bruker fantasien til å gjøre om ting til noe spesielt i leken (2012, s. 39). Stine bruker lekemikrofonen på en kreativ måte, og den voksne oppmuntrer til å bruke den som en mikrofon for å synge. Dette viser hvordan estetiske væremåter inngår i barns lek, og hvordan voksne kan være oppmuntre og støtte i denne kreative tilnærmingen, eller respondere annerledes og dermed ikke bli gjort seg forstått slik at barnet mister interesse.

Å respondere på barnas innspill skjer i løpet av veldig kort tid. Å møte mulighetene for medvirkning avhenger av voksnes kunnskaper, synet de har på barn og evnen til å gi avkall på kontroll (Alvestad & Gjems, 2021, s. 94). I praksisfortellingen oppmuntrer den voksne Stine til å bruke mikrofonen på en annen måte enn hun først tenkte. Dette kan tolkes som en form for veiledning og støtte til Stines lek, men samtidig er det et eksempel på voksenstyring av leken som fører til at leken avbrytes.

Praksisfortellingen i lys av undringsperspektiver

Fortellingen om den voksnes styring av lek, kan ses fra ulike undringsperspektiver. Fra et spiritielt perspektiv er undring noe mirakuløst, emosjonelt og underfullt og ikke erstattet av viten (Amundsen, 2013, s. 25). Stine har en nysgjerrighet på at leken ser ut til å være ødelagt og søker støtte og oppmerksomhet fra den voksne. Underveis bruker hun fantasien og nysgjerrigheten til å lage mikrofonen til noe underfullt. Den voksnes forsøk på å styre leken i en annen retning kan begrense Stines mulighet til å oppleve forundring, fordi hun for eksempel blir styrt i en bestemt måte å leke på, i stede for å følge sitt eget indre bilde. Det spirituelle ved undringen handler også om opplevelsen med at det finnes noe større enn seg selv, som er en viktig del av å være menneske (Amundsen, 2013, s. 26). I leken opplever Stine kraften i det å bruke fantasien til å gjøre om noe som opprinnelig er ment for noe annet, til noe nytt og eksepsjonelt. Den voksne så ut til å heller se på leketøyet slik det opprinnelig så ut og forstod kanskje ikke Stines inngang til en fantasiverden og måten hun gjorde om leketøyet til noe annet.

Undring fra et estetisk perspektiv kan ses som en impuls til et kunstnerisk uttrykk og inspirasjon til kreativitet (Amundsen, 2013, s. 26). Fortellingen illustrerer hvordan estetiske uttrykksformer, litt som forklart over, Stines kreative og kunstneriske bruk av mikrofonen. Hun bruker mikrofonen som en impuls og inspirasjon til kreativ utfoldelse. Det er derfor viktig at en voksen støtter dette slik at undringsopplevelsen ikke blir kvalt. Amundsen sier at i et undringsøyeblikk oppleves et umiddelbart tap av forståelse, men undringen bidrar til å drive inn i et nytt engasjement med omgivelsene (2013, s. 26-27). Stine har en umiddelbar tanke om at mikrofonen er ødelagt, men snur det om til liv igjen ved å bruke fantasien til å gjøre den om til en tryllestav. Den voksne ser ut til å ha en egen tanke om hvilken vei leken kan gå, som kan gi en begrensning for å utforske videre på Stines lek og perspektiv. Intensjonen så ut til å være god da den voksne responderte med sang, men tok litt kontroll i styringen av lekens retning mot for det barnet så ut til å tenke.

4.2.4 Tema: Anerkjennelse av sanseopplevelse

Praksisfortelling: Spise snø

Funnene i denne praksisfortellingen er litt todelt. Her er jeg også deltakende i hendelsen. Temaet i denne fortellingen er anerkjennelse av sanseopplevelse.

Tiril, 2 år, går mot en ny voksen med en snøball i hånda. «Snøball» sier hun til den voksne og smiler. «Ja har du funnet en snøball du da», sier den voksne. Tiril putter den i munnen og smaker på den. «Skal du spise den da?», sier den voksne. Den voksne rynker på nesa og rister på hodet etter det har blitt sagt. Tiril ser på den voksne med et litt usikkert blikk, hun ser litt ned, men med øya opp på den voksne, så ser hun bort på meg som stod i nærheten med et spørrende blikk. Jeg smilte og sa: «Smakte det godt eller, Tiril?» med en litt artig tone. Tiril går fra et alvorlig ansikt til å smile og si: «Jaaa, kaldt, kaldt» med lys stemme. «Ja var det litt kaldt på tunga di. Få kjenne på snøen», sa jeg. Jeg tar på snøballen og sier: «Ååå så kaldt». Tiril kjenner også med fingeren, ser på fingeren lenge over at snøen smelter. Hun ler, og jeg ler.

Voksnes respons, kompetanse og sanser

I denne fortellingen har vi Tiril som utforsker, tar på og smaker på snøen. Vi ser at Tiril tar initiativ til å kontakte den nye voksne, der den voksne svarer og anerkjenner det Tiril sier. Den voksne ser ut til å gi uttrykk for at det ikke er noe særlig at hun spiser snøen ved at hun rynker på nesa og rister på hodet. Som Tunglan sier har personalet i en barnehage ulike utgangspunkt for kompetanse, der både profesjonell og personlig kompetanse spiller inn (2021, s. 45) Det som skjer i fortellingen kan tolkes som en refleksjon av den nye voksnes personlige og profesjonelle kompetanse. Den voksne bekrefter å ha sett barnet der det ser ut til at det blir vist begeistring ovenfor barnet. Videre gir den voksne uttrykk for at det ikke er noe særlig å smake på snøballen. Hvorfor den voksne ser ut til å tenke at det ikke er noe særlig å spise snø kan ikke vites for sikkert, men kanskje har det noe med at den voksne har tidligere erfaringer med at det har blitt nektet barn i å gjøre det før. Det kan tenkes og se ut til at det skaper litt forvirring hos Tiril i reaksjonen hennes, fordi hun viser til et usikkert blikk.

Den nye voksne hadde ikke så mye erfaringer fra barnehagen tidligere og jeg som nesten ferdig student har flere teoretiske knagger å henge situasjoner på. Som Tunglan skriver så har barnehagelærere ofte et mer teoretisk grunnlag for handlinger, mens andre medarbeidere har mer praktisk og erfaringsbaserte handlinger (2021, s. 47). Mens den teoretiske kunnskapen kan gi grunnlag for å forstå betydningen av å anerkjenne barns undring og sanseopplevelser, kan den praktiske være mer styrt av hva man har hørt tidligere eller ser på det å spise snø som noe man ikke gjør uten å helt tenke over hvorfor.

Som nevnt tidligere har barn flere typer undringspråk og særlig for de yngste er kroppslig undring sentralt. Den mest grunnleggende måten å erfare undring på er gjennom kroppen og

sansene, altså visuelt, taktilt, auditivt, ved smak og lukt (Amundsen, 2013, s. 172). I fortellingen kommer det tydelig fram at det er en stor sanseopplevelse for Tiril. Hun putter den i munnen for å smake på den, kjenner tydelig med den taktile sansen ved å ta på den, hun ser mye på snøballen og setter også noen ord på det i samspill med en voksen. Jeg som voksen bekrefter sanseopplevelsene ved å spørre om det var godt og kaldt, og jeg involverer meg ved å delta i sanseopplevelsen selv.

Fortellingen viser betydningen av å anerkjenne barnas sanseopplevelser og respondere på dem på en sensitiv og respektfull måte. Som beskrevet tidligere er det viktig å anerkjenne barna og vite hvordan vi skal gjøre det (Selmer-Olsen, 2022, s. 39-40). Den nye voksne spør om Tiril skal spise snøballen. Videre rynkes det på nesen og ristes på hodet, som kan oppfattes som en form for mangel på anerkjennelse av Tirils sanseopplevelse. Imidlertid går jeg inn og viser en annen tilnærming ved å engasjere meg positivt med Tiril og oppmuntre henne til å utforske snøen på en sikker måte. Dette kan bidra til å styrke Tirils følelse av å bli sett, hørt og anerkjent i barnehagen.

Praksisfortellingen i lys av undringsperspektiv

Som tidligere nevnt er undring en emosjonell erfaring, som vekker en nysgjerrighet og interesse i oss (Amundsen, 2013, s. 18). Tirils opplevelse med snøballen kan tolkes som en kilde til undring og nysgjerrighet. Hun utforsker snøballen gjennom sine sanser, og hennes reaksjoner, som smil og latter, viser hennes emosjonelle engasjement og fascinasjon. Begrepet undring og nysgjerrighet går hånd i hånd, men det er en forskjell der. Nysgjerrighet innebærer en vilje til å forstå fenomener som fører til viten, mens undring handler om å reflektere over dette i en større sammenheng slik at vi får innsikt og en harmonisk opplevelse (Amundsen, 2013, s. 14). I fortellingen utforsker og erfarer Tiril med sansene der hun får innsikt i snøballen som fenomen og forstår at dette er kaldt, der hun også erfarer at snøen smelter og blir til vann både i munnen og på fingeren. Hele opplevelsen og begeistringen hennes gjør dette til en større opplevelse enn å forstå noe, men også en harmonisk opplevelse. Som voksne kan vi spille en viktig rolle i å oppmuntre og støtte denne undringen og nysgjerrigheten for barnet. Ved å lytte til barns undring og oppmuntre dem til å utforske sine egne interesser, kan voksne bidra til å fremme en dypere forståelse og respekt for verden rundt dem.

5.0 Avslutning

For å oppsummere bacheloroppgaven har jeg redegjort for en del teorier som jeg ser på som relevante for problemstillingen. Teoriene har tatt for seg temaet undring og hva dette begrepet innebærer. Det har blitt trukket fram ulike perspektiver på undring og begrepet har blitt sett i sammenheng med medvirkning. Disse fenomenene er nært knyttet sammen, fordi barnas interesser og synspunkter kommer til syne. Å møte og anerkjenne undringen krever kompetente voksne som kjenner barna, vet hvordan de kommuniserer i forhold til alder og har kunnskap om deres uttrykk i lek. Videre ble dette satt opp mot viktigheten av anerkjennelse og voksenrollen.

Etter dette gikk jeg over på metodedelen der jeg viste at jeg benyttet meg av observasjon i innsamlingen av datamateriale. Observasjon er en kvalitativ metode, og jeg valgte dette på grunnlag av problemstillingen som fokuserer på hvordan de voksne møter og anerkjenner barns undring. Jeg gjennomførte en grundig planlegging av observasjonene, og beskrev gjennomføringen av datainnsamlingen. Deretter rettet jeg blikket mot analysearbeidet som handlet om å få oversikt over temaer knyttet til problemstillingen. Videre gjennomførte jeg en kvalitetsvurdering der jeg reflekterte over styrker og svakheter ved observasjon som metode. Til slutt i metodekapittelet gjorde jeg rede for etiske hensyn som ble ivaretatt og retningslinjer for hvordan jeg gjorde dette.

I funn og drøftingsdelen viser jeg til praksisfortellingene jeg valgte ut, funnene i disse og drøfter fortellingene i lys av teori og opp mot problemstillingen: «Hvordan kan de voksne i barnehagen møte og anerkjenne de yngste barnas undring?» Avslutningsvis vil jeg svare på denne problemstillingen ved å trekke fram deler av funnene og drøftingen.

Gjennom fortellingene om Sara, Tiril og Stine har vi sett hvordan de voksne i barnehagen møter og anerkjenner de yngste barnas undring på ulike måter. Av det jeg har funnet i praksisfortellingene kan det å vise interesse for barnas oppdagelser og interesser, samt å være til stede i øyeblikkene, ta seg tid til å respondere på undringen og nysgjerrigheten, være måter å møte barnas undring. Dette viser at barnas opplevelser og interesser blir anerkjent. I barnehagehverdagen må det responderes raskt og det er ikke alltid like god tid til å reflektere i forkant på hvordan man skal møte og anerkjenne innspillene og handlingene barna kommer med. En måte man kan møte barns undring i leken kan være å forsøke å ta den videre når barnet søker etter støtte. I fortellingen jeg beskrev kan det se ut til at det i enkelte tilfeller kan

begrense barnets undring i å utforske sin egen kreativitet og utfoldelse i lek, dersom man som voksen har egne tanker om retningen på leken.

Ut ifra mine observasjoner har jeg funnet ut at barnehagelærere kan møte barnas undring på forskjellige måter. Etter mine drøftinger har jeg sett hvordan måten de voksne møter barna på kan påvirke hvorvidt barna ser ut til å føle seg anerkjent i undringen. Det problemstillingen spør etter er hvordan de ansatte *kan* møte de yngste barnas undring. Det jeg har funnet i observasjonene er bare noen eksempler på hvordan man *kan* møte barnas undring, og viser ikke til noen fasit for hvordan det *skal* eller *burde* gjøres. Mine drøftinger og refleksjoner er bare ett syn på dette.

Innledningsvis i denne oppgaven viste jeg til noen tanker jeg hadde gjort meg i møte med barns undring fra før av. Gjennom å skrive denne oppgaven og ut ifra tidligere erfaringer har jeg reflektert over viktigheten av posisjonen den voksne har, og hvilken makt vi har når vi går barns undring i møte. Gjennom oppgaven har jeg også sett betydningen, og særlig for de yngste, å ha trygge voksne som kjenner til de yngste barnas væremåter og uttrykksformer. De yngste kommuniserer til oss voksne i størst grad gjennom kroppen, og det de gjør er opp til oss voksne å tolke og sette ord på slik at de føler seg sett, anerkjent og forstått. Undringen barna gjør seg viser til hva de interesserer seg for og syns er spennende, der den voksne må evne å se og møte denne undringen. På den måten kan man også legge til rette for deres medvirkning slik at de yngste også føler de har innflytelse på egen hverdag og der de blir møtt som likeverdige subjekter, slik de har rett på.

Referanser

- Alvestad, M., & Gjems, L. (2021). Barns tilhørighet, trivsel, medvirkning og mangfold i barnehagen. I M. Alvestad, & L. Gjems (Red.), *Pedagogisk kvalitet i barnehagen* (s. 92-106). Universitetsforlaget.
- Amundsen, H. (2013). *Barns undring*. Fagbokforlaget.
- Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige*. Pedagogisk forum.
- Bae, B. (2012). Kraften i lekende samspill. I B. Bae (Red.), *Medvirkning i barnehagen* (s. 33-56). Fagbokforlaget.
- Bae, B. (2024). *Politikk, lek og læring* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Barnehageloven. (2017). Lov om barnehager av 17. juni 2005 nr. 91.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland, & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2. utg., s. 15-51). Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal.
- Eggebø, H. (2019, 18. juni). *Tematisk analyse: metodeartikkelen som løyser alt*.
<https://helgaeggebo.no/tematisk-analyse-metodeartikkelen-som-loyser-alt/>
- Fredriksen, B. C. (2013). *Begripe med kroppen*. Universitetsforlaget.
- Gjems, L. (2021). Pedagogiske prosesser: Kommunikasjon og samtaler i barnehagen. I M. Alvestad, & L. Gjems (Red.), *Pedagogisk kvalitet i barnehagen* (s. 58-73). Universitetsforlaget.
- Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (2013). Hvordan blir småbarnspedagogikk til? I S. Haugen, G. Løkken, & M. Røthle (Red.), *Småbarnspedagogikk: fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg., s. 13-27). Cappelen Damm Akademisk.
- Johannessen, A., Tufte, P., & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag.
- Johannessen, L. E., Rafoss, T. W., & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori?: Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: innhold og oppgaver*. Fagbokforlaget.
- Larsen, A. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Løkken, G. (2004). *Toddlerkultur*. Cappelen Akademisk forlag.
- Selmer-Olsen, M. (2022). Profesjonell nærhet og omsorg i barnehagen. I M. H. Frønes, & M. Kanstad (Red.), *Barnehagelæreren og barna* (s. 38-53). Universitetsforlaget.

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal.

Tungland, I. E. (2021). Personalets hjertesaker for barna: personlige og pedagogiske intensjoner. I M. Alvestad, & L. Gjems (Red.), *Pedagogisk kvalitet i barnehagen* (s. 44-56). Universitetsforlaget.

Utdanningsforbundet. (2023, 19. september). *Tid for de minste: Flere barnehagelærere og økt bemanning*.

<https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/tid-for-de-minste/>

Utdanningsforbundet. (u.å.). *Små barns undring: en ressurs i hverdagen*.

<https://www.utdanningsforbundet.no/medlemsgrupper/barnehage/barnehagedagen/barnehagedagen-2019/sma-barns-undring--en-ressurs-i-hverdagen2/>

Østrem, S. (2012). *Barnet som subjekt*. Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjon- og samtykkeskjema til ansatte

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet «*De yngste barnas medvirkning og undring*»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt der formålet er å se etter hvordan de voksne i barnehagen blir oppmerksomme på og møter de yngste barnas undring i barnehagen. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg skal skrive en bacheloroppgave der formålet med prosjektet er å observere relasjonen mellom barna og de voksne på avdeling. Hvordan de voksne møter og blir oppmerksom på de yngste barns undring. Jeg vil særlig observere hvordan de voksne retter sin oppmerksomhet mot barnas undring i frilek og samlingsstund. Jeg vil se på hvordan barna uttrykker seg og se på hvilke kommunikasjonsstrategier voksne bruker for å møte barna.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at jeg observerer barna og de voksne på avdelingen. Observasjon er valgt som metode for å undersøke relasjonen mellom de voksne og barna i barnehagen.

Varighet og sted

Observasjonene vil foregå i omtrent to timer av gangen, i 2-3 dager. Observasjonene vil bli gjennomført i frilek og samlingsstund.

Opplysninger som samles inn

Voksen-barn-samspill og relasjon og kommunikasjonsformer som barn og voksne bruker.

Registreringsmetoder

Feltnotater. Praksisfortellinger. Kontinuerlig og detaljert beskrivelse av situasjoner, inkludert samspill, handlinger og verbale utsagn fra barn og voksne. Jeg anonymiserer fortløpende mens jeg skriver ned.

Foreldre kan få høre om prosjektet på forhånd ved å ta kontakt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 26.04.2024.

Med vennlig hilsen

Veiledere:

Hilde Merete Amundsen

Signe Marie Hanssen

Student:

Martine Engene Hovden

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*De yngste barnas medvirkning og undring*»

Jeg samtykker til:

å delta i observasjonene

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av SIKT (som tilbyr personverntjenster for forskning dersom det blir tatt i bruk personopplysninger) kan jeg ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor. Prosjektet mitt vil anonymisere alle som blir observert og jeg trenger derfor ikke behandle prosjektet av SIKT.

Vedlegg 2: Informasjon- og samtykkeskjema til foreldre

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet «*De yngste barnas medvirkning og undring*»

Dette er et spørsmål til deg om å la barnet ditt delta i et bachelorprosjekt der formålet er å se etter hvordan de voksne i barnehagen blir oppmerksomme på og møter de yngste barnas undring i barnehagen. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg skal skrive en bacheloroppgave der formålet med prosjektet er å observere relasjonen mellom barna og de voksne på avdeling. Hvordan de voksne møter og blir oppmerksom på de yngste barns undring. Jeg vil særlig observere hvordan de voksne retter sin oppmerksomhet mot barnas undring i frilek og samlingsstund. Jeg vil se på hvordan barna uttrykker seg og se på hvilke kommunikasjonsstrategier voksne bruker for å møte barna.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å la barnet ditt delta i prosjektet innebærer det at jeg observerer barnet og skriver ned observasjoner. Observasjon er valgt som metode for å undersøke relasjonen

mellom de voksne og barna i barnehagen. Vil presisere at jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Varighet og sted

Observasjonene vil foregå i omtrent to timer av gangen, i 2-3 dager. Observasjonene vil bli gjennomført i frilek og samlingsstund.

Opplysninger som samles inn

Voksen-barn-samspill og relasjon og kommunikasjonsformer som barn og voksne bruker.

Registreringsmetoder

Praksisfortellinger. Jeg vil skrive ned kontinuerlig og detaljerte beskrivelser av situasjoner, inkludert samspill, handlinger og verbale utsagn fra barn og voksne av det jeg observerer. Jeg anonymiserer fortløpende mens jeg skriver ned.

Foreldre kan få høre om prosjektet på forhånd ved å ta kontakt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å la barnet ditt delta i prosjektet. Hvis du velger å la barnet delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 26.04.2024.

Med vennlig hilsen

Veiledere:

Hilde Merete Amundsen

Signe Marie Hanssen

Student:

Martine Engene Hovden

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*De yngste barnas medvirkning og undring*»

Jeg samtykker til:

at mitt barn deltar i observasjonene

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av SIKT (som tilbyr personverntjenster for forskning dersom det blir tatt i bruk personopplysninger) kan jeg ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor. Prosjektet mitt vil anonymisere alle som blir observert og jeg trenger derfor ikke behandle prosjektet av SIKT.